

EMOTICS

Toplumsal Dirençlilik Endeksi

Türkiye harekete geçebiliyor — ama dirençliliğini umuttan değil, öfkeden alıyor

Işık Üniversitesi Emotics Lab'ın iki dalgalı temsili araştırması, Türkiye'de bireyin harekete geçme kapasitesini ölçen Toplumsal Dirençlilik Endeksi'ni (TDE) tanıttı.

İstanbul, 16 Haziran 2026 —

3,000'i aşkın katılımcıyla iki dalga halinde gerçekleştirilen temsili araştırma, toplumun risk karşısındaki "dirençlilik" kapasitesini üç katmanda ölçüyor: tehdidi görme (risk algısı), riske rağmen ayakta kalma (TDE – toplumsal dirençlilik) ve fiilen adım atma (SCS – sivil cesaret). Bulgular, Türkiye'de harekete geçme potansiyelinin yüksek olduğunu; ancak bu enerjinin büyük ölçüde öfke, hayal kırıklığı ve adaletsizlik algısından beslendiğini ortaya koyuyor.

Dirençlilik nedir, neden önemli?

Toplumsal dirençlilik, bireyin siyasi ve toplumsal riskler, belirsizlikler ve baskılar karşısında kamusal hayattan geri çekilmeden görüş, tutum ve davranışlarını sürdürebilme kapasitesidir; geçmiş davranışı değil, harekete geçme altyapısını ölçer. Bu kapasite hem demokrasi hem ekonomik dinamizm için kritik önemdedir: hesap soran, katılan ve denetleyen bir toplum demokrasiyi diri tutar; risk alıp girişen, fikrini savunan bireyler de ekonomik canlılığın motorudur.

Üç aşamalı ölçüm

1 Risk Algısı

Bireyin siyasi ve ekonomik tehdidi ne ölçüde gördüğü.

2 TDE · Toplumsal dirençlilik

Risk ve kırılganlıklara rağmen "tutumumu koruyabilirim", "benim de bir etkim olur" inancı; ayakta kalan iç güç.

3 SCS · Sivil cesaret

Riske karşı fiilen adım atma, aktif cesaret.

Öne çıkan bulgular

Mevcut tabloda dirençlilik toplumsal öfkeden besleniyor.

Bulgular, harekete geçme kapasitesinin umut ve memnuniyetten çok öfke, hayal kırıklığı ve adaletsizlik algısıyla ilişkili olduğunu gösteriyor.

Risk yalnızca muhalefette değil.

Her üç göstergede de CHP seçmenleri daha yüksek risk algısı sergilese de AKP ve MHP seçmenlerinin önemli bir bölümü de hem siyasi hem ekonomik alanda risk hissettiğini ifade ediyor. AKP seçmenlerinin %40'ı devlete ve güçlü aktörlere karşı çıkmayı riskli bulurken, %44'ü siyasetten uzak durmanın daha güvenli olduğunu düşünüyor ve %53'ü ekonomik koşulların geleceğini tehdit ettiğini söylüyor. Bu tablo, Türkiye'de risk algısının yalnızca muhalif kesimlere özgü bir duygu değil, farklı yoğunluklarda da olsa toplumun geneline yayılmış bir deneyim olduğunu gösteriyor

Dirençlilikte siyasi kümeler arasında farklılaşma gözleniyor.

Partilere göre bakıldığında dirençlilik ortalamasının üzerindeki tek grup CHP seçmeni; sivil cesarete de en yüksek grup onlar.

Adaletsizlik algısı ile dirençlilik duygusu arasında yakın ilişki.

"En önemli sorun" sorusunda adalet ve gelir adaletini önceleyenlerin dayanıklılığı en yüksek. Adalet, muhalefet seçmeninde (%26) iktidara (%16) kıyasla çok daha öne çıkıyor — özellikle yüksek eğitimli seçimde bu kırılım belirgin.

Mutlak butlanın izi.

İki dalga arasında gerçekleşen mutlak butlan (Ağustos 2024'teki Anayasa değişikliği kararı) kararının ardından dayanıklılık özellikle 65 yaş üstünde dipten zirveye sıçradı; kadınlarda da belirgin arttı. Baskın duygu, blokları kutuplaştırmayan "şaşkınlık" oldu.

Direnci ne büyütüyor?

Eğitim dayanıklılığı artırıyor — üniversite mezunları en dirençli grup. Kadınlar erkeklerden daha dirençli. Gençler (18–24) ise en kırılğan kesim.

"Türkiye'de harekete geçme kapasitesi sanılandan yüksek: insanlar toplumsal hayatlarına yönelik iç ve dış tehditleri, siyasi ve toplumsal riskleri görüyor ve 'sessiz kalamam' diyor. Ama bu dirençliliği besleyen duygu umut değil; daha çok öfke ve onunla gelen adaletsizlik algısı. Siyaset psikolojisi literatürü öfkedense umut ve coşku gibi geleceğe dönük duyguların kolektif eylem ve katılım açısından daha kalıcı motivasyon kaynakları oluşturabileceğine işaret ediyor. Biz ise ancak öfkelenerek, öfkenin itici gücüyle harekete geçebiliyoruz."

"Risk algısı ile dirençlilik arasındaki ilişki doğrusal değildir. Belli koşullarda riskin artması bireyleri pasifleştirirken, bazı koşullarda sessiz kalmanın getirisinin düşmeye başladığı algısı tam tersine dirençliliği artırabilir. Yani, insanlar sessiz kalmanın da kendilerini korumayacağını düşündüklerinde farklı bir psikolojik eşik oluşur. Tarihte ve siyasette birçok kitlesel mobilizasyonun arkasında bu psikolojik eşik vardır."

Araştırma	Segmenta × Işık Üniversitesi, 2026 · emotics.com.tr
Yöntem	İki dalga, Türkiye temsili, ağırlıklandırılmış, toplam 3000'i aşkın katılımcı
Not	Dalgalar bağımsız örneklemeldir; dalgalar arası farklar gerçek değişim kadar örneklem farkını da yansıtabilir.

Araştırma Işık Üniversitesi Emotics Lab'da oluşturulmuş, toplumun risk-dayanıklılık-cesaret dinamiğini ölçmek için özel olarak tasarlanmıştır. Endeksin kuruluşu, doğrulaması ve tüm alt analizleri emotics.com.tr üzerinden erişime sunulmuştur.